

GODSDIENSTSOCIOLOGIE

LEERPLAN

Versie leerplan: 1-9-2014

Versie module: -

Studie: Opleiding Theologie

Vakgroep: Praktische Theologie

Studiepunten: 2 EC | 56 studie-uren

Inhoud

In dit vak bestuderen we de relatie tussen het leven en samenleven van mensen enerzijds en godsdienst en kerk anderzijds. Diverse functies die de kerk in de samenleving heeft (gehad) worden behandeld alsmede de invloed van de (post)moderne samenleving op het functioneren van de kerk op macro-, meso- en microniveau. Ook wordt aandacht besteed aan het ontstaan en de aard van godsdienstige groeperingen.

Tevens wordt gekeken welke gevolgen de verschillende processen van secularisatie en ontkerkelijking hebben (gehad) op de georganiseerde christelijke godsdienst en welke mogelijke veranderingen te verwachten zijn ten aanzien van religie in de 21ste eeuw in Nederland.

Leerdoelen

Kennisverwerving

Na deelname aan dit vak en bestudering van de behandelde stof ben je bekend met de volgende woorden en begrippen en kunt deze kort omschrijven:

godsdienstsociologie, godsdienst, substantiële benadering van godsdienst, functionele benadering van godsdienst, operationalisering van de godsdienst, publieke godsdienst, institutionalisering van de godsdienst, kerk, sekte, denominatie, cult, godsdienstige beweging, geloofwaardigheidsstructuur, compensatiethese, zingevingfunctie, integratiethese, janusgezicht van de godsdienst, modernisering, sociale differentiatie, waarde differentiatie, netwerkontvouwing, secularisatie, privatisering, rationalisering, individualisering, postmodernisme, verkerkelijking van het christendom, verzuiling, ontkerkelijking, kerkelijkheid, kerksheid, bureaucrativering van de kerk, religieuze socialisatie, professionalisering.

Inzicht

Na afronding van dit vak heb je:

- inzicht gekregen in wat godsdienstsociologie is, welke fasen in de ontwikkeling van de godsdienstsociologie kunnen worden onderscheiden, wat de verhouding is tussen theologie en godsdienstsociologie en hoe de godsdienstsociologie aan haar inzichten komt;

Vaardigheid

- inzicht gekregen over hoe en waarom godsdienstige bewegingen ontstaan;
- inzicht gekregen in de wisselwerking tussen godsdienst en samenleving.

Na deelname aan dit vak en bestudering van de behandelde stof kun je:

- vier elementen aan godsdienst onderscheiden;
- dilemma's bij de institutionalisering van de godsdienst benoemen en toelichten;
- aangeven hoe religieuze groepen voor werving en behoud van aanhang zorgen;
- verschillende functies van de godsdienst in de samenleving noemen;
- beargumenteren of godsdienst noodzakelijk is voor de sociale cohesie in een samenleving;
- belangrijke kenmerken van het moderne ethos benoemen;
- het proces van individualisering van de godsdienst en de gevolgen hiervan voor de godsdienst beschrijven;
- de verschillende processen van secularisatie concretiseren;
- de samenhang tussen het differentiatieproces en secularisatie; rationalisering en secularisatie; individualisering en secularisatie benoemen;
- aangeven welke gevolgen het verliezen van het verplichtend karakter van de godsdienst heeft voor het individu, voor godsdienstige groeperingen en voor de samenleving als geheel;
- onder woorden brengen op welke manieren ontkerkelijking zich kan voltrekken, welke factoren aan ontkerkelijking hebben bijgedragen en welke gevolgen ontkerkelijking heeft;
- de oorzaken en gevolgen van de bureaucratisering van de kerken benoemen;
- aangeven welke ontwikkelingen het publieke optreden van kerken in de samenleving bemoeilijken;
- de dilemma's beschrijven waar godsdienstige groeperingen voor staan als zij geconfronteerd worden met moderne ontwikkelingen;
- de belangrijkste veranderingen schetsen op het gebied van godsdienstigheid, zoals deze zich vanaf 1970 in Nederland hebben voltrokken;
- de contouren schetsen van de mogelijke toekomstige ontwikkeling van de christelijke godsdienst in de Nederlandse samenleving.

Attitude

Gedurende dit vak heb je verkend hoe godsdienst en samenleving elkaar wederzijds beïnvloeden en weet je je uitgedaagd om met deze kennis je plaatselijke gemeente te ondersteunen in haar visie over hoe zij in de samenleving wil functioneren.

Toetsing

Schriftelijk of digitaal tentamen over het boek *Godsdienst en samenleving* (zie onder).

Literatuur

Verplichte literatuur

Dekker, G. en Stoffels, H.C. 2011. *Godsdienst en samenleving: een introductie in de godsdienstsociologie*. Kampen: Kok. 256 pags.

Aanbevolen literatuur

Berger, Peter L. 1969. *Het hemels baldakijn. Bijdrage tot een theoretische godsdienstsociologie*. Utrecht: Ambo.

Dekker, Gerard. 2010. *Heeft de kerk zichzelf overleefd? Beschouwingen over de rol van de kerk in de moderne samenleving*. Zoetermeer: Meinema.

Meester, Ronald en Dekker, G. 2007. *God in Nederland 1996-2006*. Kampen: Ten Have.

